Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 35 — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ЛЮТОГО 1957. — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 21, 1957. No. 35. VOL. LXIV.

ЗДА ВИСТУПЛЯТЬ В ОН ІЗ ВЛАСНИМ ПЛЯНОМ В СПРАВІ ІЗРАЇЛЮ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер, вернувшися несподівано із свого відпочинку в Джорджії, відбув негайно після прибуття до Білого Дому одногодинну конференцію з державним секретарем Доллесом й американським амбасадором до ОН Генрі Кебот Ладжом в справі пропонованих Об'єднаними Націями економічних санкцій проти Ізраїлю, що ними мав би бути Ізраїль покараний за те, що не хоче вивести своїх військ із зайнятих єгипетських територій. Про зміст розмови Айзенгавера з Доллесом та Ладжом до преси не подано ніяких повідомлень, тільки державний секретар Доллес заявив на своїй пресовій конференції, що президент Айзенгавер представить провідникам Конґресу окремий плян в справі Ізраїлю, з яким ЗДА мали б виступити в Об'єднаних Націях. Доллес відмовився подати якісь подробиці про цей плян і не подав теж ніяких інформацій про те, як З'єдинені Держави поставляться до пропонованих санкцій проти Ізраїлю і чи виступлять вони із своєю окремою резолюцією в цій справі. На нараді з Доллесом і Ладжом Президент мав обговорювати передусім справу зустрічі з представниками Конґресу. — У зв'язку із пропонованими санкціями серед членів обидвох американських партій, зокрема серед демократів, росте опозиція проти будьяких санкцій проти Ізраїлю. Політична комісія демократичної партії відбула навіть окрему конференцію, учасники якої висловилися дуже гостро проти санкцій і підтримали лист провідника демократичних сенаторів сен. Линдона Б. Джансона з Тексасу, до Доллеса з 11 лютого ц. р., в якому він заявляється дуже рішуче проти санкцій, перестерігає перед шкідливими наслідками, які можуть виникнути у випадку їх застосування, закликаючи водночас із цим американський уряд протиставитися цим санкціям всіма можливими засобами. Висловлюються проти пропонованих санкцій теж і деякі представники републіканської партії. М. ін. сенатор Новленд, член американської делеґації в ОН, заявив, що якщоб ОН прийняли резолюцію в справі санкцій, то він зрезигнує із свого становища, бо прийняття цієї резолюції визначало б, що ОН карають малі і слабі держави, а бояться осудити великі такі, як Совєтський Союз, Індію чи інші. З другого боку деякі сенатори і конґресмени перестерігають перед тим, щоб такими зверненнями, як ним є лист Джансона, не утруднювати ситуації Президентові і не зв'язувати йому рук для акції в справі середньо-східньої кризи.

Балтіморські вантажники спричинили продовження страйку на сході ЗДА

Ню Йорк. — Несподівано страйк портових вантажників в східніх портах ЗДА продовжується, хоч ще в неділю 17-го лютого в Ню Йорку представники Міжнародної Спілки Портових Вантажників підписали контракт із представниками власників кораблів про закінчення страйку. Продовження страйку настало тому, що вантажники в порті Балтиморі, Мериленд, не могли погодитися з своїми працедавцями, і внаслідок того і вантажники в усіх портах від стейту Мейн до Вірджінії не почали праці, бо дальшим страйком підтримують своїх товаришів із Балтімору. Переговори між вантажниками і працедавцями в Балтіморі не довели до порозуміння 19-го лютого і вони мають продовжуватися 20-го лютого. Рух в портах припинений, і внаслідок того виникають денні втрати в висоті трьох мільйонів долярів. Страйк триває від 12-го лютого. До Балтімору виїхав федеральний посередник Роберт Г. Мур.

Канада збільшує експорт урану

Оттава. — Міністер торгівлі С. Д. Гав заявив в Палаті Громад, що канадійський уряд приготовляється до того, щоб свої запаси урану продавати всім „заприязненим урядам", які будуть його вживати для продукції атомової енерґії для мирних цілей. Канада продаватиме уран згідно з умовами, прийнятими в Об'єднаних Націях в жовтні минулого року. Ця торгівля ураном відбуватиметься на чисто торговельній базі, з запевненням, що уран буде вжитий на продукцію атомової енерґії для мирних цілей. Міністер Гав не сказав, які держави купуватимуть канадійський уран, але вже тепер відомо, що Англія веде в цій справі переговори. Досі тільки ЗДА купували уран в Канаді, а тепер зможуть це робити, крім Англії, ще й Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар Білого Дому** відмовився дати пряму відповідь на запит, чи плянують запросити цього року англійську королеву Єлисавету II і князя Единбурзького Филипа до ЗДА. Він відповів так: „Її королівську Високість завжди щиро привітали б у ЗДА".

● **18-го лютого** в столиці Перу і в інших перуванських містах чути було сильний землетрус. Поважних пошкоджень не занотовано.

● **На основі переведеного опитування** стверджено, що кожного дня пересічно 100 мільйонів осіб у ЗДА читають щоденники, витрачаючи на це пересічно по 45 хвилин. Найбільше читали часописи під час Суезької кризи, а перед Різдвом число читачів часописів дещо зменшилося.

● **Республіканський сенатор** Карл Е. Мундт і республіканський конґресмен Бен Ф. Дженсен внесли законопроєкт, згідно з яким до використовуваної автами газоліни мали б додавати 5 відсотків алькоголю, випродукованого з рільничих продуктів (кукурудзи).

● **3-го квітня** прибуде до Ню Йорку цирк братів „Барнум і Бейлі" і того ж дня дасть свою першу виставу на користь Комітету для поборювання пістряка.

● **Крайове Товариство Жінок Правників** рекомендує Президентові найменувати на звільнений в Найвищому Суді пост жінку - суддю Апеляційного Суду в Клівленді Флоренс Е. Аллен. Вона є єдиною жінкою, яка займає становище федерального судді.

● **Міський суддя в Фармінґтоні**, Ню Мексіко, покарав 20-доляровою гривною 65-річного чоловіка за те, що був п'яний. Поліційний звіт про нього звучав: „П'яний на коні; коли стемніло, не засвітив ліхтаря. Впав з коня на середині вулиці, де й заснув".

● **Поліція в Шикаґо** ще й досі не може вияснити, яким чином згинули дві сестри, 15-річна Барбара і 13-річна Патриція, тіла яких знайдено без одежі ще 22-го січня.

● **5-річний Берні Кріммінс** із Блумінґтону, Індіяна, пробував повіситися на своєму поясі так само, як це він бачив у телевізії. Його врятували інші діти. Після 12-годинної непритомности, поліції вдалося його врятувати.

● **З Білого Дому** повідомляють, що комуністи сфальшували листа, який нібито написав колишній співробітник президента Айзенгавера Нелсон А. Рокфеллер. В тому листі писалося про те, щоб ЗДА давали допомогу чужим країнам з тим, щоб потім запанувати над цими країнами.

Конґресмен Міллс за ревізію податкової системи

Вашинґтон. — Демократичний конґресмен Вілбур Д. Міллс, якого вважають фахівцем від податкових справ, заявив на Спільній Конґресовій Економічній Комісії, що замість говорити про зменшення податків для окремих груп населення, краще було б подумати про повну ревізію всієї податкової системи. На думку Міллса податкова реформа з 1954-го року не сповнила свого завдання, бо не „дала спрощення, більшої рівности й ощадности" при визначуванні податків. Той податковий закон із 1954 року, думає Міллс, „відкрив нові шляхи до того, щоб можна було ухилятися від плачення податків". Конґресмен Міллс розглянув цьогорічний проєкт бюджету і заявив, що немає великої можливости на його зменшення, бо „збільшення прибутків іде впарі зі збільшенням видатків". Тому то єдиним шляхом до зменшення податків є повна зміна податкової системи, яка дасть більші прибутки державній скарбниці. Та Міллс заповідає, що до тієї зміни податкової системи треба приступити аж в 1958 році, бо цього року вже запізно.

50 відсотків населення ЗДА згинуло б під час налету

Вашинґтон. — Адміністратор Цивільної Оборони Вел Пітерсон заявив на Конґресовій Підкомісії Урядових Операцій, що під час несподіваної повітряної атаки на ЗДА могло б згинути 50 відсотків всього населення цієї країни, навіть якби були готові бомбосховища. Він також додав, що на ніщо придався б плян евакуації населення з великих міст, коли ворог матиме готові далекосяжні керовані ракети. Такі балістичні далекосяжні ракети продукують тепер ЗДА, Англія і СССР. Ті ракети можуть бути готові через рік-два, або навіть і десять років. „В кінцевій аналізі, казав Пітерсон, приходимо до висновків, що немає такої можливости, щоб якась держава могла приготуватися до протиповітряної оборони". Пітерсон зізнавав в справі проєкту конґресмена Чета Голіфілда про зорганізування департаменту цивільної оборони, голова якого був би членом президентового кабінету. Пітерсон сказав, що евакуація могла б вдатися, коли б можна знати про атаку принаймні три години наперед. Та портові міста були б бомбардовані з підводних човнів.

Літаки скинули ракети на маяк Прибережної Сторожі

Балтімор, Мериленд. — Три бомбовики фльоти під час вправ через помилку скинули ракети на маяк прибережної сторожі в затоці Чісапік. На щастя чотиричленна залога маяка не була поранена. Команда фльоти веде слідство, яким чином прийшло до цієї помилки. Комодор Вільям Пек заявив, що ці три бомбовики мали вправлятися в скидуванні ракет, цілячи до частинно зануреного корпусу корабля. Та замість того вони скинули досі невідоме число 5-цалевих ракет, на маяк. Досі невідомо, чи летуни помилково це зробили, чи може скинені ракети перелетіли свою дійсну мету та впали на маяк. Комодор Пек твердить, що сталося це не навмисно.

Адвокати закликають поборювати комунізм в школах

Шикаґо. — Товариство Американських Адвокатів на своїх зборах прийняло резолюцію, щоб в каледжах і середніх школах поборювати комунізм тим способом, що будуть вияснювати студентам і учням дійсне значення цієї доктрини. Таку програму вже здійснюється в школах на Флориді, і там вона виявилася успішною. Флоридські адвокати в порозумінні зі Стейтовою Шкільною Радою виготовили реферат під заголовком „Значення комунізму", зі змістом якого заознайомлюється учнів середніх шкіл та студентів каледжів. Згідно з резолюцією Американського Адвокатського Товариства всі його 1400 відділів в цій країні повинні подбати про те, щоб у всіх школах відбулися реферати на тему комунізму та про його шкідливість для демократичної системи в цій країні. Заяву американських комуністів про їхню незалежність від Москви назвали адвокати „викрутом" і тактичним маневром, щоб забезпечитися проти судових процесів і кар.

Будують місто наукових дослідів в стейті Ню Йорк

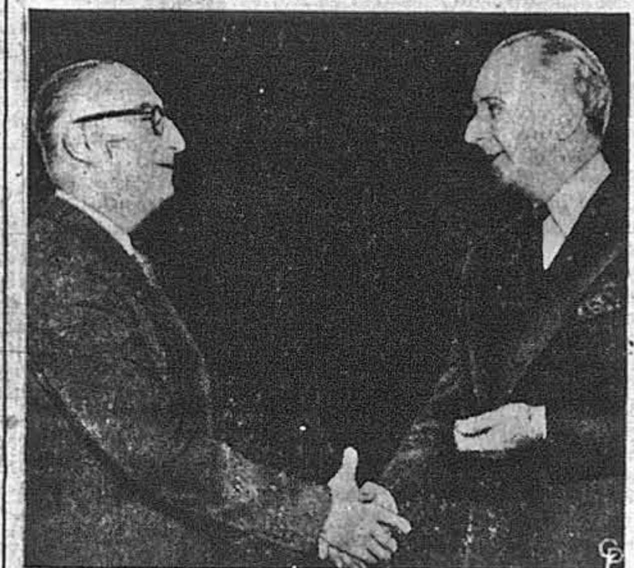
Ню Йорк. — 40 миль на північний схід від міста Ню Йорку мають збудувати нове місто для наукових дослідів, де будуть наукові лябораторії й фабрики, і де житимуть науковці й працівники, які будуть затруднені в тому місті. Те нове місто буде при автостраді ч. 17. В ньому будуть приміщення для наукових лябораторій, природний амфітеатр, житлові доми, парк, торговельний осередок і т. п. Першу будівлю почне будувати корпорація „Юніон Карбід і Карбон", яка має збудувати атомовий дослідний осередок з атомовим реактором. Інші науково-дослідні корпорації купують там для себе площі, щоб на них збудувати будинки для дослідів. Це нове місто буде називатися „Стерлінг Форест" і має коштувати понад 100.000.000 долярів. Досі невідомо, скільки родин буде жити в тому місті, і скільки мають коштувати будинки для їх приміщення.

Скеля завалилася і заблькувала головну автостраду в стейті Ню Йорк

Елмсфорд, Н. Й. — 19-го лютого о год. 12:30 по полудні зсунулася з висоти 100 стіп скеля і заблькувала три лінії головної автостради в стейті Ню Йорк між 7-им і 8-им виїздом, який веде до Со Мілл Рівер Парквею і Елмсфорду. Цей обрив землі настав тільки кілька секунд після того, як цією автострадою („трувеєм") проїхали авта, які верталися з похорону. Одне авто з чотирма особами захопив відламок скелі, але, на щастя, ніхто не був поранений. Рух до Ню Йорку скеровано на бічну лінію. Обрив скелі був досить великий, коло 1,200 тонн. Треба буде тижневої праці, щоб очистити автостраду, кошт має становити коло 4,000 долярів, як заявив інженер Вільям Ф. Брістов.

● **У Південному Тиролі** по італійському боці лявіна засипала 30 вояків, які на лещетах проводили в горах маневри. Рятункова акція видобула з-під звалищ снігу 3-х убитих і шістьох ранених. Решта пропали безвісти.

ТУРЕЧЧИНА ПІДТРИМУЄ БРИТАНІЮ В СПРАВІ КИПРУ

Селім Сарпер (ліворуч) голова турецької делеґації до Об'єднаних Націй вітається з Алленом Ноблем, провідником британської делеґації до ОН перед нарадами політичної комісії ОН, на яких Британія обвинувачувала Грецію за моральну допомогу кипрським терористам і Туреччина виступила з обвинуваченнями проти Греції, що вона використовує кипрську кризу для боротьби з турецькою меншістю на Кипрі.

Ген. Норстед стурбований редукцією західніх армій

Гааґа. — Ген. Лоріс Норстед заявив, що він має „дуже неприємні вістки", що з початком цього року почалися „щораз голосніші розмови в різних країнах" про редукцію збройних сил. Головний командант збройних сил НАТО не назвав за іменем Англії, але виразно дав зрозуміти, що він має на увазі передусім плян англійців забрати частину своїх військ з терену Західньої Німеччини. „Якщо будь-де існує тенденція зменшувати свої збройні сили, то вона становить поважну небезпеку для всіх нас", — заявив генерал, наступник ген. Ґрунтера на становищі команданта НАТО. Ген. Норстед опрокинув думку, наче б більша вогнева сила в меншій військовій одиниці могла в цілості зрівноважити вартість і значення більшої одиниці. Він не скривав своєї „журби" можливістю, що інші держави захочуть наслідувати ту, яка рішає зредукувати свої збройні сили. Він говорив про це на спеціяльній пресовій конференції, у столиці Голляндії. Ціллю цієї конференції — коментують часописи — було вплинути на англійські та французькі державні кола, наставлені на пороблення бюджетових ощадностей коштом бюджету військових справ. Ген. Норстед на запит журналіста щодо можливости розташування західньо-німецьких військ після включення їх в спільну армію НАТО, заявив, що Німеччина стала членом НАТО на базі рівної з рівними і тому не можна виключати приявности німецьких військ на будь-якій території країн, приналежних до НАТО, якщо цього вимагатиме стратегічна доцільність.

Єгипет зупинює очищення Суезького каналу

Каїро. — Американський генерал Раймонд А. Вілер, який керує очищувальними роботами на Суезькому каналі, як фаховий муж довір'я Об'єднаних Націй, заявив, що він сумнівається, чи зможе дотримати своє слово, що до 10 березня ц. р. можна буде перепускати по Суезькому каналі кораблі містоти до 10.000 тонн. Як на причину непередбаченого загаяння робіт вказав на факт, що не розпочато ще робіт біля очищення каналу від великого буксирного корабля „Едґер Бонне", затопленого єгиптянами на північ від надбережного міста Ізмаїл. Єгипетська влада не дозволяє приступити до тих робіт тому, що ніби на тому кораблі знаходяться вибухові матеріяли. Ото ж — повідомили єгиптяни — треба, що єгипетські нурці спершу унешкідливили ті матеріяли, видобувши їх чи довівши до вибуху на дні каналу. Однак західні обсерватори стверджують, що Єгипет не квапиться взагалі з отією справою, що вказує на те, що ті „вибухові матеріяли" це або видумка, або претекст для свідомого припинювання очищення Суезького каналу. Єгипет — твердять західні часописи — неофіційно, але фактично узалежнює очищення Суезького каналу і відновлення плавби по ньому від остаточного відкликання ізраїльських військ з єгипетської території. Англійська преса називає це політичним шантажем та вказує, як на пропечистий доказ, що Єгипет використовуватиме й у майбутньоому Суезький канал для своїх політичних цілей.

В Англії оприлюднено документи про викликання Гітлером війни

Лондон. — Заходами англійського міністерства закордонних справ оприлюднено збір німецьких документів, захоплених у Берліні та в німецьких амбасадах і консулятах під кінець останньої світової війни. Ця публікація має заголовок „Останні дні миру" й вона охоплює час від 9 серпня по 3 вересня 1939 року, себто ті тижні, в яких гітлерівська Німеччина переводила останню мобілізацію до запланованої війни, а міжнародна дипломатія гарячково намагалась врятувати мир. Ще 27 серпня князь Віндзору депешував італійському королеві й Гітлерові, щоб вони не допустили до вибуху війни. З оприлюднених документів виходить, що німці, рішивши таки піти війною проти Польщі, підготовили цілу тактичну гру, як би можна пропаґандивно скинути вину за вибух війни на Польщу. Для цієї цілі сказано німецькому репрезентантові в Данціґу, Едмундові Візенмаєрові, щоб він представив Ріббентропові „останні умови замирення". На цій підставі мали розпочати переговори з поляками, але ті умови мали бути такі, щоб поляки ніяк не могли прийняти їх. Зокрема в оприлюднених документах виявлено спеціяльне зацікавлення в Берліні, яке становище займе Англія. Гітлер саме тут помилився: він був переконаний, що Англія, хоч має оборонний союз із Польщею, не поспішить їй на поміч і війна з Польщею не розростеться у війну на два фронти.

ДОЛЛЕС ПЕРЕСТЕРІГ ЄГИПЕТ У СПРАВІ СУЕЗУ

Вашинґтон. — З'єдинені Держави „дуже жалували би", якщо Єгипет не застосувався б докладно до резолюції Об'єднаних Націй з 2 листопада мин. року про конечність негайного переведення очищувальних робіт в Суезькому каналі, якщо тільки настане перемир'я, — заявив державний секретар Доллес під час своєї пресової конференції у вівторок 19 ц. м. Коли один із журналістів звернув увагу на вістки про свідоме зволікання Єгиптом з очищуванням каналу (про що мова в окремій новинці), державний секретар піддав у сумнів, чи Єгипет дійсно зважиться робити це. За пресовими коментарями, той зворот із заяви Доллеса на його пресовій конференції означав виразну пересторогу під адресою Єгипту. — Зрештою, майже ціла та пресова конференція була виповнена запитами і відповіддями про відмову Ізраїлю відкликати свої війська зі смуги Ґази й побережжя Акаби на Синайському півострові, що належить до Єгипту. Державний секретар ще раз рішуче підтримав становище американського уряду, що основною міжнародною проблемою є відмовитись від сили, як засобу вирішування конфліктів між державами, і тому, мовляв, Ізраїль повинен повинуватися резолюціям Генеральної Асамблеї щодо евакування зайнятих ізраїльським військом єгипетських теренів. Державний секретар висловив переконання, що тепер існує між членами Об'єднаних Націй глибше зрозуміння проблеми свободи в користуванні міжнародними водами і що тепер існують куди більші шанси, щоб Об'єднані Нації подбали за реальну вартість резолюції Ради Безпеки з 1951 року про право ізраїльських кораблів користуватися водами Суезького каналу. Це саме стосується затоки Акаби. Тому державний секретар уважає, що Ізраїль повинен задовольнитися запевненнями, що їх дали З'єдинені Держави, що вони будуть вживати заходів на терені Об'єднаних Націй, щоб Ізраїль не був у цій справі дискримінований. Однак Доллес підкреслив, що Америка не може давати ніяких обов'язуючих ґарантій, бо такі ґарантії вимагають окремого договору і затвердження Конґресом. Це саме торкається збройної допомоги від Америки для будь-якої держави, яка попадає в конфлікт з третьою державою щодо вільного користування водними шляхами. Однак Доллес кількакратно висловив переконання, що Єгипет не буде надалі перешкаджати плавбі ізраїльських кораблів затокою Акаби та Суезьким каналом. Зрештою, Доллес відмовився сказати будь-щось ближчого про можливість санкцій проти Ізраїлю за непослух постановам ОН, — поки в цій справі не буде рішення на спільній конференції Президента з конґресовими лідерами.

Америка не забуває злочинів комуністичного Китаю

Вашинґтон. — „Думаю, що ми не повинні забувати занадто швидко" — заявив державний секретар Доллес під час своєї пресової конференції в останній вівторок на запит щодо можливостей визнання Америкою комуністичного режиму в Китаї. „Ми не повинні забувати, — продовжував державний секретар, — що китайські комуністи воювали проти Об'єднаних Націй в Кореї і що вони відповідальні за близько 150,000 американських людських жертв, і що ті дії припинились тільки завдяки перемир'ю; проте не слід забувати, що комуністичні китайці не допустили до політичної злагоди, яка, за постановами перемир'я, повинна була прийти в шість місяців після перемир'я; що комуністичний Китай силою захопив Тибет; що він запалив і підтримував війну в Індо-Китаї; що він погрожує війною Формозі (Тайванові), та що ЗДА мають союзницький договір з Республікою Китаєм (національним Китаєм); що комуністичний Китай все ще затримує в найстрашніших в'язничних умовинах десяток американських громадян, в тому числі шістьох місіонарів, та що проводить ганебну очорнюючу кампанію проти З'єдинених Держав і проти принципів Об'єднаних Націй, де тільки може. Тому на мою думку — казав у висновку державний секретар Доллес — найменше передчасно говорити про визнання З'єдиненими Державами такого режиму." Дж. Фостер Доллес висловив переконання, що й сенатор Теодор Френсіс Ґрін, голова Комісії закордонних зв'язків, який казав про „евентуальне" визнання комуністичного Китаю, мав теж на думці тільки теоретичну можливість в далекому майбутньому. „Маю враження, сказав Доллес, що ніхто з нас не говорить тут термінологією вічности".

У СВІТІ

● **Совєтський уряд** зажадав, щоб шведський уряд відкликав з Москви секретаря своєї амбасади. Московські часописи, повідомивши про це, не назвали прізвища того шведського дипломата. Західня преса вважає, що це — помста большевиків за арештування в Швеції большевицьких шпигунів.

● **У Будапешті** заповіджено перший із цілої серії судових процесів проти учасників антикомуністичного повстання. До цього часу на основі таємних засудів переведено екзекуцію на кількох повстанцях. Перед судом має стати 10 осіб від 19 до 30 років віку, між ними — студент, журналіст, драматург, лікар і шість робітників. Всім закидають доконані або намірені вбивства, посідання зброї і підбурювання проти державної влади.

● **Прізвище нового совєтського міністра** закордонних справ Андрея Громика походить від назви села Громикі на Білорусі, де він народився 18 липня 1909 року. Нинішній совєтський міністер спершу хотів бути вчителем, але потім скінчив у Москві Економічний інститут. Несподівано блискучу кар'єру зробив він, ставши улюбленцем Молотова.

● **У Лондоні** минулого тижня помер на 75 році життя лорд Ванзіттард, професійний дипломат, який від 1930 до 1938 рр. був підсекретарем (віце-міністром), а в рр. 1938—1941 головним політичним дорадником у міністерстві закордонних справ. На тих постах він дав пізнати себе, як смертельний ворог нацизму і комунізму. Гітлерівці вважали його за головного автора протинімецької політики Англії. Ванзіттард був проти всяких компромісів з Совєтським Союзом.

● **У Варшаві** й мабуть у деяких інших містах Польщі допущено в минулий понеділок для публічного продажу вперше за комуністичного режиму, 500 примірників европейського видання „Ню Йорк Таймсу". Европейське видання цієї нюйоркської газети друкується в Амстердамі в Голляндії. Ця поступка стоїть у зв'язку з переговорами комуно - польського уряду Циранкевича - Гомулки з функціями Форда і Рокфеллера в справі допомоги для високого шкільництва в Польщі.

● **Совєтські альпіністи** приготовляють державним коштом експедицію, яка цього літа має виїхати на здобуття найвищої у світі гори, Евересту в Гімаляях (29,028 стіп). У 1953 році вперше здобула шпиль цієї гори новозеляндська експедиція під проводом сера Едмунда Гіллярі з головним провідником Тензінґом, напалійцем з Індії.

● **Ізраїльський уряд** твердить, що в Єгипті розстріляно 30 жидівських старшин, взятих у полон під час наступу ізраїльських військ на Синайський півострів в минулому листопаді.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВИЯВЛЕНА ЗМОВА ПРОТИ АМЕРИКИ

Сьогодні вже нікому не треба доказувати і нікого не треба переконувати в наявності комуно-московської змови проти Америки. Про цю змову знає вже не тільки Білий Дім і Пентагон, знають не тільки розвідчі та протишпигунські агенції, але знає й широкий американський загал. Сьогодні вже можна твердити, що Америка знає большевизм, знає Москву і знає про її змову проти Америки та вільного світу. Америка вже розкрила в цій справі правду, але, на превеликий жаль і на превелику шкоду, не всю.

Підготовлюваний Москвою замах на Америку є направду всеохоплюючий — від невпинної та наполегливої явної підготови до збройного агресивного нападу атомовою і водневою зброєю починаючи, а на найменш підозрілих і, здавалося б, цілком невинних дрібницях кінчаючи. Для підготови цього замаху працює 24 години на добу не тільки вся комуно-московська імперія, не тільки більше або менше замасковані комуністичні п'яті колони, але й цілі хмари всіляких явних та прихованих, свідомих та несвідомих учасників тієї змови, що, наче терміти, підгризають коріння волі та резистансу проти неволі. Демократична система, із своїми необмеженими вольностями та поблажливістю, дає цим термітам багато можливостей для їх підривної роботи, якщо не звернути уваги на існуючу загрозу і не змобілізувати не тільки відповідні власті, але й публічну опінію для відповідної відсічі.

На іншому місці в цьому числі „Свободи" друкуємо деякі завваги одного з наших вашингтонських співробітників про одне видання, яке формально призначене для навчання російської мови, але яке на ділі є нічим іншим, як застриком імперіялістичної комуно-московської отрути в здорову американську душу. Згадане видання є тільки одним із незчисленних прикладів такої змови, з якою, правду сказавши, ще навіть не почали серйозно боротись. Коли б зібрати разом всі ті приклади, що були подані на цю тему в одній тільки „Свободі" за останніх кілька років, то уже з цього можна було б приготовити багатомовний документ про таку змову на одній із найбільш вразливих і найбільш податливих на змову ділянок: шкільного і позашкільного виховання і науки. Тим часом, „Свобода" не одинока, що на ці справи звертає увагу і публікує відповідні матеріяли, з яких уже сьогодні можна б було скласти великий акт оскарження проти свідомих і припадкових змовників та їх збаламучених або засліплених жертв. Єдине, чого тут може бракувати, це легальних доказів плянової змови, хоч всі познаки дозволяють на такі саме висновки.

Очевидно, що виявлювання цієї важливої і небезпечної ділянки змови проти Америки не можна залишити самій тільки пресі, не можна обмежитись в цій справі самими тільки стверджуваннями фактів і коментуючих висновків. Змова ця настільки серйозна і грізна, що вона вимагає відповідної протиакції, яку повинні повести відповідні інституції, скажімо УКК, чи його Шкільна Рада. Що треба і можна в цій справі зробити? Передусім треба зібрати відповідний доказовий матеріял. Маючи ці матеріяли та відповідно їх впорядкувавши, можна передати їх відповідним компетентним властям, наприклад, конгресовій Комісії в справі протиамериканських діянь, яка могла б цією справою зайнятись і перевести відповідне слідство, як це вона робила й робить у поодиноких випадках ворожої інфільтрації. Підкреслюємо, що таку акцію треба попередити в першу чергу дуже дбайливою збіркою і перевіркою доказових матеріялів, при чому такі матеріяли мусіли б бути абсолютно речові й переконливі.

Ми свідомі того, що друковані вже в „Свободі" випадки можуть бути цілком припадкові, можуть бути подиктовані навіть доброю волею прислужитись Америці і тільки справді випадково сходитись з ворожими затіями. Та це справи не змінює, як не зменшує й не злагіднює тієї шкоди для Америки, яку наносять навіть деякі патріотичні американські етнічні групи, що в своєму засліпленні і своїй короткозорості ллють воду на комуно-московський млин.

Ми також свідомі того, що американський організм, як і організм інших вільних націй, занадто сильний і здоровий, щоб його могли підгризти комуністичні чи будь-які інші терміти. Але самим ствердженням не можна задовольнятись, і всякі їх познаки треба виявляти і проти них боротись. У цій бо боротьбі йде про найвищу ставку: бути чи не бути не тільки волі, але й самому людству та його цивілізації.

ЗАМОРСЬКІ БАЗИ

Буквально в кожній совєтській „мировій" пропозиції, у кожному новому проєкті розброєння, в кожній великій закордонно-політичній промові будь-котрого совєтського представника, говориться про конечність (з совєтського погляду) ліквідації американських закордонних баз. Чи йде про об'єднання Німеччини, чи про ситуацію на Середньому Сході, чи про справу Суезу, чи про совєтсько-японське замирення — Москва обов'язково згадує про американські заморські бази. То вона погрожує тій чи іншій країні своєю помстою за даний нею Америці дозвіл встановити на своїй території летунські чи морські бази, то вказує на американські бази на чужих теренах, як на доказ американського „імперіялізму", ба навіть „колоніялізму", а то ставить ліквідацію американських заморських баз як ціну за сутополітичні концесії в користь світового замирення. У внутрішній пропаґанді совєтський уряд виправдує свій роздутий військовий бюджет фактом існування американських заморських баз, як нібито наявним покажчиком американської „агресивної" політики.

Вже самий крик Москви про американські бази свідчить про їх величезне значення для Америки і всього світу. Військовий референт „НЙТаймсу", Герсон В. Болдвін, називає їх просто „ключем всієї американської стратегії". Американська закордонна політика дорожить цими базами і в кожному випадку, коли йде про здобуття згоди даної країни на дальше перебування на їх території американських баз, американська дипломатія вживає всіх зусиль, щоб таку згоду дістати. Інколи це приходиться з поважними труднощами, бо Москва та її закордонні експозитури, комуністичні партії і всякі „невтралісти", з свого боку докладають всіх пропаґандивних „трюків" і всього економічного тиску, щоб ступнево „викурювати" ті бази.

Така загроза настала була минулого року в Ісляндії, де приманлива для ісляндців перспектива експорту риби до СССР лучилась з демагогічною пропаґандою ісляндських гурра-патріотів, буцімто приявність американських летунів і моряків впливає на притуплення серед ісляндського населення традицій і обичаїв. Час від часу, використовуючи дрібні льокальні інциденти з американськими летунами в Англії, соціялістична партія Праці домагається ліквідації американських летунських баз, і, звичайно, речник консервативного уряду пригадує опозиції, що ці бази залишено в Англії за згодою і порозумінням з соціялістичним урядом Еттлі зараз після закінчення другої світової війни. Існування великої американської бази в Японії є предметом постійних атак збоку японських соціялістів, комуністів і безпартійних пацифістів. Їхні арґументи є сполукою скарг довкільного населення з приводу спорадичних дрібних інцидентів, невдоволення з валютових розрахунків при пливкій вартості японської єни та нарікань на викуповування американцями хліборобських теренів для бази. У Марокко існування американських баз було загрожене тим фактом, що засновано їх лише за порозумінням між ЗДА і Францією, отже треба було окремого договору з Марокко, як суверенною державою. Минулого тижня успішно поладнано справу продовження на дальших 5 років існування летунської бази в Дарані у Савді Арабії, і в напівофіційному комунікаті пояснено, що вдержання цієї бази має надто велике значення для Америки, щоб не піти на руку савді-арабській владі в такій справі, як виключення зі служби на цій базі американських летунів жидівського роду. Все ще ведуться переговори у справі нового договору про американську базу на Філіппінах, при чому ЗДА погодились, що американські вояки (летуни й моряки) мають підлягати місцевим судам за провини, доконані на філіппінській території.

Таким чином існування заморських баз безумовно спричиняє американським властям чимало турбот. Проте, всі ті місцеві конфлікти ліквідуються, здебільша, з активною допомогою урядів тих країн, які здають собі справу не тільки з військово-політичної користи американських баз, як найкращої ґарантії власної безпеки проти совєтської загрози, але й з економічних причин, бо ж з кожною такою базою пов'язане затруднення тисяч місцевих людей та пожвавлення внутрішньої торгівлі.

У різних заморських країнах ЗДА мають коло 150 летунських і морських баз та станиць. З усіми цими країнами ЗДА пов'язані договорами приязни і взаємної безпеки, або дістали від них право користуватись цими базами за окремими договорами, просто як „комірники", оплачуючи „комірне" грішми і доставами. В деяких країнах ЗДА не мають власних летунських баз, але, на випадок війни, зможуть користуватись існуючими там крайовими базами (напр. в Пакістані) чи базами НАТО (в Норвеґії, в Данії). Існування американських баз у таких країнах, як Західня Німеччина, Південна Корея чи Формоза, зумовлює просто фізичну екзистенцію тих країн, безпосередньо загрожених ворогом. Встановлення американських баз в Еспанії зліквідувало стан політичної ізоляції цієї країни. Американські бази є ґарантом спокою і стабілізації відносин — і саме тому вони такі ненависні Москві. І навпаки, коли від Дарану в Савді Арабії і від Туреччини аж по Формозу нема американських баз, бо це обшир здебільша „невтральних" країн, то саме в тому обширі найнебезпечніше діє совєтська інфільтрація й постають зародки нової війни.

Досить одного погляду на мапу розташування американських баз у всьому світі, щоб навіть ляїк зрозумів їх стратегічне значення. Вони оточують кільцем Совєтський Союз і становлять найкращий ґамулець для совєтських завойовницьких плянів. В добу атомової зброї ці бази є ґарантією проти „атомового Перл Гарбору", скерованого чи то проти промислових осередків на території самої Америки чи проти якоїсь одної великої бази. Заморських баз Америка має забагато, щоб їх можна було знищити одним несподіваним наскоком, тим паче, що, поруч з територіяльними і водними стабільними базами, існують в буквальному значенні плавучі бази — величезні американські літаконосці із з'єднаннями літаків, що впродовж коротких годин можуть перенести на вказані їм об'єкти нищильні атомові бомби, чи з яких можна вистрелювати такі ж нищильні далекосяжні ракети. Напр., із Дарану до Маґнітоґорська 1,850 миль, з Лондону до Москви 1,600 миль, з Окінави до Владивостоку 1,100 миль, з Марокко до Ленінґраду 2,400 миль. Правда, можна сказати, що ця сама віддаль, яка не є поважною перешкодою для керованих ракет, що летять із швидкістю 5,000 миль на годину, загрожує знищенням совєтськими ракетами також і тим базам, проте їх так багато і вони так розсіяні по світу, що атака проти них мусіла б розпорошити офензивну силу большевиків і тим самим дати більші шанси оборонним силам ЗДА. З кожного погляду — заморські бази є величезною цінністю Америки і вільного світу.

МІСТЕРІЯ З ВАЛЛЕНБЕРҐОМ

Червона Москва дала світові вже багато прикладів перфідії, зрадництва і злочинства у взаєминах з вільним світом, зокрема в поборюванні своїх навіть потенційних противників. Навіть найбільшого ґанґстера в порівнянні з совєтськими самодержцями можна б вважати просто джентлменом, якщо не недосвідченим новаком. Коли не брати до уваги московських іванів грозних чи петрів великих, то в історії світу тяжко знайти випадки більш злочинної перфідії, як ті, що їх дає сьогодні комуністична Москва.

До довгого ряду зрад і злочинів, таких, як масакра польських офіцерів в Катині, ув'язнення Сталіним 16 польських політиків, що прибули на переговори, викликані самим совєтським урядом, зрадницька ліквідація міністра оборони революційної Мадярщини Малетера і потім перфідна поведінка з прем'єром мадярського уряду Імре Надем, виманеним з юґославської амбасади, долучився останнім часом ще один „лавровий листок" — справа шведського дипломата Равля Валленберґа, що в історії світової дипломатії залишиться як одна з найтемніших сторінок.

Фактична передісторія цієї справи така. У 1944 році, під час найбільшого загострення нацистського терору на Мадярщині, прибув до Будапешту як урядовець посольства шведський дипломат Равль Валленберґ, член видатної шведської банкірської родини (виховувався і студіював у ЗДА). У співпраці з міжнародним Червоним Хрестом йому пощастило врятувати від неминучої смерти яких двадцять тисяч жидів і мадярів, соціял-демократів і роялістів, уможлививши їм виїзд до Швеції й інших країн. З приходом до Будапешту совєтських військ (наприкінці 1944 року) Валленберґ у таємничих обставинах зник. Усі спроби шведського уряду знайти його не мали успіху, хоч були вірогідні повідомлення, підтверджені зрештою й листом заступника міністра закордонних справ СССР Деканозова з 16 січня 1945 року, що Валленберґ опинився в совєтських руках (Деканозов писав, що Совєти знайшли Валленберґа в Будапешті і що „вжито всіх потрібних заходів, щоб його охоронити"). На протязі дванадцяти років з часу зникнення Валленберґа шведський уряд 49 разів звертався до совєтського уряду з проханням досліди ти справу і за кожним разом одержував стереотипну відповідь, що про Валленберґа в СССР ніхто не чув і не знає. Що більше, в одній із нот-відповідей на шведські домагання, совєтський уряд назвав справу Валленберґа „найбільш безсоромним намаганням шведського уряду використати її для погіршення взаємин із Совєтським Союзом".

Яких перипетій зазнавала справа Валленберґа на протязі цих 12 років — розповідає в „Н. Й. Таймсі" з 18 лютого ц. р. один із колишніх співробітників Валленберґа в Будапешті, лицар Мальтанського Ордену Ґеза Гросшмід. Через не цілих три місяці після заяви Деканозова про те, що Совєти взяли „під охорону" Валленберґа, комуністичне мадярське радіо 8 березня 1945 року повідомило, що „Валленберґа вбили ґестапівські аґенти". Не повіривши цьому повідомленню, шведський уряд звернувся 15 січня 1946 року через свого посла в Москві Седерблома до самого Сталіна з проханням вияснити справу, і Сталін обіцяв урочисто зробити все, що можливе. З його доручення через півтора року після цього, 18 серпня 1947 року міністер закордонних справ СССР Андрей Вишинський повідомив міністерство закордонних справ Швеції окремою нотою, що „Валленберґа в Совєтському Союзі немає і що про нього не знає ніхто із совєтських урядових чинників", „що попереднє повідомлення (Деканозова) було базоване на недостовірній інформації", „що неможливо знайти офіцера, який ескортував Валленберґа" і що „Валленберґ був ув'язнений і вбитий прихильниками мадярської фашистівської партії Салаші".

Усі ці запевнення і твердження совєтського уряду виявилися брехнею. На протязі 1951 і 1952 років шведський уряд одержав нові докази, що Валленберґ живий і перебуває у в'язниці в Лефортово під Москвою, де його бачив і з ним говорив ув'язнений також Совєтами італійський лікар д-р Клявдіо де Мор. Але й базовані на цих доказах шведські інтерпеляції далі не давали ніякого висліду: совєтський уряд не тільки вперто, але й „з глибоким обуренням" заперечував будь-яку свою причетність до справи Валленберґа.

Щойно через 12 років після таємничого зникнення Равля Валленберґа совєтський уряд „зволив" признатися, що він таки справді знаходився під „совєтською охороною", перебував у відомій московській в'язниці на Луб'янці, але... на жаль, помер там ще 17 липня 1947 року. В ноті, переданій з цього приводу шведському урядові, совєтський уряд очолюваний Хрущовим і Булґаніним, стверджує, що в СССР неможливо було знайти особу, яка знала б щонебудь про Валленберґа, але, що є „всі підстави думати, що п. Валленберґ помер від серцевої атаки у в'язниці на Луб'янці 17 липня 1947 року". Базується це ствердження на рапорті полк. А. Л. Смольцова, шефа медичної служби луб'янської в'язниці, що „Валленберґ помер несподівано вночі, дуже можливо внаслідок серцевої атаки у своїй камері". У відповідь на свій рапорт Смольцов буцімто одержав від свого тодішнього зверхника, міністра „державної безпеки" Абакумова наказ похоронити Валленберґа негайно, без вияснення причини смерти. Совєтський уряд жалкує далі у своїй ноті, що йому неможливо було добитися дальших інформацій в справі Валленберґа, бо полк. Смольцов... помер 7 травня 1953 року, а його зверхника ген. Віктора С. Абакумова розстріляно в грудні 1954 року за „тяжкі злочини проти совєтських законів". Спричинником ув'язнення Валленберґа називає тепер совєтський уряд саме цього Абакумова, закидаючи йому навіть те, що помилкові інформації про Валленберґа були подавані ним совєтському урядові з метою... шкодити престижеві Совєтського Союзу на міжнародному терені.

„Вияснення" совєтського уряду з лютого 1957 р. в справі Валленберґа таке ж забріхане й перфідне, як і вся совєтська поведінка в цій справі на протязі 12 років. Намагаючись скинути всю вину за „зникнення" Валленберґа на померлих службовців МҐБ, совєтські ґанґстери навіть не пробують зробити своє вияснення імовірним і з'ясувати, як це могло бути, що померлого в 1947 році від серцевої атаки Валленберґа могли зустрічати інші в'язні наприкінці п'ятдесятих років у совєтській в'язниці в Лефортово? Цим вони ще один, вже 50-й раз, підтверджують свою вину у справі Валленберґа.

Має рацію згадуваний вище Ґеза Гросшмід, що містерія Валленберґа ще не вияснена і ледве чи буде вияснена, тим більше, що в усій цій справі є дві можливості: або Валленберґ знав про справи і речі, що їх виявлення було б шкідливим, а то й небезпечним для Совєтського Союзу, або знав багато дечого, що хотіло вирвати від нього совєтське міністерство „государственной безопасности".

С. Каленик

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПІДРУЧНИКУ

Недавно читали ми в „Свободі" (13 лютого), що — за словами конґресмена Волтера — „200,000 осіб в ЗДА працюють для комуністів". Американці, які вивчають російську мову, повинні звернути особливу увагу на підручники і на викладачів, які користуються ними, провадячи посилену пропаґанду російського імперіялізму та російського комунізму під час навчання. Ось ще один із багатьох підручників російської мови, що має на меті не так навчання мови, як пропаґанду російського імперіялізму та комунізму, які є двома сторонами одної монети. Цей підручник має назву: "Advanced Russian Reader by George Z. Patrick; Ph. D. Associate Professor of Russian University of California. 256 p. Pitman Publishing Corporation, New York-Toronto-London.

В цьому підручнику-хрестоматії подано уривки з окремих творів для читання студентами. Матеріял підібрано так, що він одночасно служить двом цілям: пропаґанді російського імперіялізму і пропаґанді російського комунізму.

Українська та білоруська мови, всупереч навіть позиціям Російської Академії Наук з передреволюційного часу, всупереч авторитетним твердженням академіка А. Шахматова та інших видатних російських філологів, в цьому антинауковому „підручнику" звуться „наречиям русского языка". Україна зветься „югом России". Цей же американський псевдонауковець пише такі несусвітні брехні: „Единый некогда русский язык под влиянием местных условий разбился на местные говоры". (ст. 123). Такі ж антинаукові твердження обскуранта читаємо і про творення білоруської мови. Цілям совєтської пропаґанди присвячені й статті під заголовками: „Место России во всемирной истории", „Взгляд науки и русского общества на Петра Великого" і т. ін.

Ще послідовніше йде пропаґанда комунізму, атеїзму та матеріялізму. Досить згадати окремі статті, що становлять зміст цього підручника, не так російської мови, як комуністичної політграмоти. Ось заголовки цих статтей та уривків із різних книжок: „Краткие данные по истории большевистского движения" (з кн. „Философия большевизма"), „Первый советский кинофестиваль" („Известия"), „Центральный детский театр" („Правда"), „Материализм и идеализм" (Энгельс, „Л. Фейербах"), „Материалистическое понимание истории" (Ленин — Ф. Энгельс), „Беломорско-Балтийский канал имени Сталина" („Наши „Достижения"), „Канал Волга-Москва" („Наши Достижения"), уривок із „Диалектики природы" Ф. Енгельса і т. д.

Наведених прикладів цілком досить, щоб скласти собі уявлення про те, що цей підручник призначений для пропаґанди ворожих американському народові ідей і для того, щоб під маркою вивчення російської мови провадити ворожу російську диверсійну акцію серед американського народу.

Чи не час уже, нарешті, дати належну відсіч ворогам Америки, що, як отруйлива черва, роз'їдають серце американської людини, готуючи їй загибель?"

Д-р М. Дудра

З ЛОНДОНУ ДО КАПРІ

(З відвідин Европи)

(9)

Помпеї справді варто було бачити, навіть з такими пригодами. Там, крім музею, відкриваються перед вашими очима рештки дуже розлогого міста, в яких легко й заблудити. Досі розкопано вже дві третини міста. Посередині, як справжній контраст, знаходиться модерний ресторан та крамниця з різними пам'ятками. Побіч старих Помпеїв є й нові, з чудовою, незвичайно багатою церквою, але простором це тільки мініятюра давніх Помпеїв. Везувій, до кратеру якого можна дістатись линвовою колійкою або навіть автом, вже не димиться сьогодні, і тому почасти втратив свій чар.

Повернувшись в Неапіль, заходимо до готелю, в якому зовсім не палять. Тут ніхто не думає про опал: це тільки два-три місяці так холодно, потім тепліє. Проте, неаполітанці, як взагалі італійці, п'ють багато вина, і їм мабуть не холодно. Кому не вільно пити, тому вони радять іти до ліжка в теплій білизні й піжамі, в скарпетках і рукавичках, та ще й з шалем на голові.

Холодно не тільки в готелі, але й в ресторанах, крамницях тощо. Неапіль має чудові види на море і на Везувій, він може бути дуже романтичний, але він має також багато біди, як взагалі полуднева Італія. Деякі дільниці Неаполю такі бідні й запущені, що вірити не хочеться, що щось таке може ще існувати в Европі.

9. Капрі

Хто не хотів би бодай раз в житті побувати на Капрі, цьому „чарівному, оспіваному поетами острові" в Неаполітанській затоці? Це — мрія не тільки звичайних смертельників, але й людей, які бували в світі. Але хто бував у Каліфорнії і на Флориді, на того екзотика Капрі не може зробити аж надто великого враження, зокрема в зимових місяцях.

Взимі на Капрі досить холодно. Правда, холод тут, як взагалі в Італії, далеко менший, як в країнах на північ від Альп, але все ж таки він дошкульний. В цьому холодному сезоні, який триває дватри місяці, природа здебільша завмирає. Зеленіють тільки кипариси, пальми та деякі кущі. Помаранчові сади накриті матами, щоб не вимерзли. Рістня виглядає досить карлувато, як взагалі в більшості Італії.

Нас здивувала топографія Капрі. Чомусь ми вимріяли собі його як відносно рівний, застелений самими помаранчовими та оливковими садами острів, який вічно купається в зелені, квітах і сонці. Насправді його вигляд доволі відмінний. Здалека це — висока скеля. Та коли ви вже близько берега, тоді відкриваєте, що це властиво дві стрімкі скелі: одна нижча, на якій знаходиться містечко Капрі, а друга вища, де примістилась оселя Анакапрі.

При виході з корабля вас облягає хмара людей, які хочуть показати вам острів, запровадити до готелю чи ресторану, або бодай понести вашу течку. Нерадо залишають вас в спокою навіть тоді, коли ви кажете, що маєте вже провідника, бо тура, за яку заплатили в туристичній аґенції в Неаполю, включає і провідника. В цій сумі вже включено і обід, і оригінальне капрійське вино з посмаком сірки. Та це не перешкоджає чоловікові, який везе вас човном до славного „Блакитного Гроту", вже на самому вступі пригадати, що коли ви будете вдоволені з його послуг, то не забудете дати йому „типса".

З пристані ви їдете линвовою колійкою, поміж прикритими матами помаранчовими садами, на першу скелю, до містечка Капрі, з якого відкривається незабутній вид на Неаполітанську затоку. Тут подають вам обід, який триває дві години і під час якого „мандрівні музиканти" уприємнюють вам час своєю музикою.

Покріплені на силах, сідаєте в автобус і піднімаєтесь вузенькою, крутою доріжкою на Анакапрі. Якщо вам уже на Капрі крутилось в голові при погляді на море, то тут краще взагалі не дивіться, куди їдете. Інакше, при швидкій їзді, коли поглянете в ту страшну пропасть, над якою знаходитесь, вам зробиться таки справді моторошно. На самому Анакапрі вам пропонують ще одну подібну атракцію, а саме — їзду на кріслі, причепленому до линви, яке завезе вас на найвищий шпиль на острові. Багато туристів відмовляється від цієї приємности, з острахом думаючи про поворотну їзду цією самою карколомною доріжкою, понад скелею, з якої в староримських часах скидали в море недорозвинених дітей.

Український турист знайде на Капрі ще одну атракцію. Парохом для італійського населення є тут український священик, походженням з Великої України, який, неначе чернець Іван Вишенський, живе ізольований на цьому скелястому острові та перекладає Святе Письмо. Далеко від рідних степів України, він творить собі тут український куток; його приходство — це „Хортиця", Капрі — це „Цапиниці", а Анакапрі — „Горішні Цапиниці". Його постать пригадує нам українського піонера в Америці, о. Агапія Гончаренка, який, де тільки міг, творив „Україну" на землі Вашинґтона.

На потіху тим, які все ж таки вибираються на Капрі, скажемо, що хоч тут взимі і холодно, але холод таки здоровий і ніколи не бракує сонця. Під кліматичним оглядом в зимових місяцях це прямо ідеальний куток землі. Тому нічого дивного, що тут має свою віллю навіть знана американська артистка Вилям Естер. Взагалі у весняному та літньому сезоні тут роїться від знаменитих людей з цілого світу. Тому ми таки радили б кожному, хто може собі це дозволити, відвідати „оспіваний поетами" острів, що на ньому так радо перебував колись і наш Михайло Коцюбинський.

Кінець.

НА КАЛИНІ...

На калині мене мати
колихала,
Колихала,
Щастя - долі в чистім полі
виглядала
Виглядала.

Ой, червона калинонько,
не хилися,
Не хилися,
Від землі ти сили - соку
наберися,
Наберися.

Ти дитино — мій синочку,
прислухайся,
Прислухайся,
Вчися доброго, недоброго, —
цурайся,
Гей, цурайся...

Ті літа давно минули,
одлунали,
Одлунали,
Як мене гілля широке
колихало,
Забавляло.

Знов калина коло млина
розцвітає,
Розцвітає,
Мого сина - соколика
забавляє,
Колихає.

А. МЯСТКІВСЬКИЙ

Г. Мироненко

КОЛОНІЯ УКРАЇНЦІВ-ЕМІҐРАНІВ У БІЛОВІЖІ

21 листопада 1920 р. осамітнена своїми, бойкотована могутніми державами світу та знесилена трилітньою збройною боротьбою з московськими наїзниками, армія УНР примушена була залишити Рідну Землю і піти, шляхом мазепинців, на чужину, на еміґрацію. А мілітарна поразка Лицарів II Зимового походу 21 листопада наступного року під Базаром — стала епілогом збройного чину Наддніпрянщини (1917—1921 рр).

Несприятлива можливостям продовжування збройної боротьби, міжнародна ситуація, та дійсність, яка заіснувала в Україні, поставили українську військову еміґрацію перед проблемою залишитися на чужині на довший час і розпочати боротьбу за своє самозбереження до слушного часу.

Ув'язнене в таборах інтернування воєцтво початково втечою через колючі дроти, а з часом вже й офіційно, з карткою азилю і буханкою хліба під подертою полою, почало виїздити з таборів, щоб шукати собі іншого притулку і можливостей існування.

Треба згадати, що перебувати на українських „підпольських" теренах: Полісся, Волині й Галичини початково було, для українських еміґрантів із Наддніпрянщини, поляками рішуче заборонено. І тому, скупчення еміґрації почали творитися у містах центральної Польщі, а зокрема на лісистих периферіях підпольської Білоруси.

Об'єднані спільною метою та дорогим минулим, вояки знову горнулися один до одного, гуртувалися і знову творили своє зорганізоване життя. Більш того! у своїм внутрішнім житті і нових, неприятливих умовах, вони, що так висловимось, не стали „дивілями". Між українською військовою еміґрацією армії УНР назавжди збереглися воєцько-побратимське братерство і респект до старшинства.

Одним із таких скупчень української еміґрації на лісистій Білорусі була Біловіжа. У роках 1923—27 перебувала тут майже сотня українців. Були це, як і годилося активним нащадкам Січі, люди виключно одинокі.

Хоч знову бараки й землянки, але вже без колючих дротів, сухі й теплі. Хоч тяжка праця у лісі й визиск, але хліб, оселедці й картопля вже перестали бути рідкістю. (У таборах інтернування одержували вояки неповновартісного хліба 150—200 гр. на добу, а гарячу страву раз, іноді два рази на добу). А скинувши подерту сорочку і зв'язані дротом черевики, колишнє українське воєцтво особистим дорібком не вдоволялося.

Вростаючи в місцевий ґрунт, здобуваючи нелегкими зусиллями нові фахи і становища та прихильність і симпатії місцевої людности — вояко-еміґранти знову разгортали своє культурно - національне життя в усіх його проявах внутрі й назовні.

Біловіжською, як і Сувальсько - Авґустовською, пущею лунали українські мова й пісня не тільки при праці в лісі, але часто й святочно зо сцени. Мило згадати, що у виступах української колонії з культурними імпрезами назовні, в Біловіжі, як і в багатьох інших осередках, не малу допомогу подавала передовіша білоруська молодь. Українські пісня і книжка між цією молоддю, а іноді й вишивана сорочка, стали їм своїми і то не тільки в офіційних виступах, але й у щоденному житті.

Тож нічого дивного, що більшість перебуваючої в Біловіжі української еміґрації подружувалися з білоруськими дівчатами.

Від 1929 року чисельний стан української колонії в Біловіжі також устабілізувався. Кілька осіб виїхало аж до далеких Бразилії й Параґваю, інші до Франції, старші віком та хворі повмирали і на постійно осілих залишилось ледве 30—35, але вже не осіб, а родин.

Минула бурхлива молодість, забувся запах пороху і брязкіт зброї і все більше гнітила туга за Рідним краєм і всім, що там залишилося.

Все це, ще більш як на початках єднало побратимів і спонукувало до зорганізованого конструктивно - творчого національного життя.

Роки 1929—39 були чи не найкращими в організованому культурно - національному житті колонії українських еміґрантів у Біловіжі.

„Прийміть і нас до себе. У вас і минуле, є з ким згадати, а як умрем, то й похоронять як слід, з хором і почотом"... Так заявляли, приєднуючись до українських еміґрантів у Біловіжі, українці, які в бурхливі роки революції були не з ними.

З дорóстанням дітвори і посилюванням на неї польонізаційного тиску школи й оточення виникла у Біловіжі ще й потреба праці над національним вихованням доросту українських еміґрантів.

Нелегке, а до того ще й ризиковне було це завдання і для батьків і для проводу колонії. Польонізація Біловіжі, як і скрізь на загарбаних Польщею українсько - білоруських землях, ширилася в оперті на урядові чинники й поліцію і глибоко закорінювалась, а запідозрених у протидії безоглядно переслідувано. До цього українська еміґрація в Біловіжі була дуже розкидана, що ще більше утруднювало контакт із нею проводу колонії. Тож авторові цих рядків, як провідникові колонії і виховникові дітвори, і приходилося на протязі кількох літ ходити з українським букварем чи іншим підручником під полою, від хати українського еміґранта до хати, не раз за 3 або й 5 км.

(Кінець буде).

● Понад 11,000 европейських дівчат вийшло в 1956-му році заміж за американських вояків, летунів і моряків, стаціонованих в Европі. З 300,000 американців, що перебувають у збройних силах ЗДА в Европі — одна четвертина жонаті, а решта — парубки. У самій Англії 1,443 англійських дівчат одружились минулого року з американськими летунами. На другому місці стоять француженки, на третьому німкені — своїми успіхами в американських вояків.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Маямі, Фла.

Посвячення наріжного каменя Української Катол. Церкви.

В найближчих днях закінчує маямська громада будову своєї церкви. Дня 24-го лютого ц. р. відбудеться в Маямі, Фларида посвячення наріжного каменя, на який залишено окреме місце в мурі. Чину посвячення довершить Архиєпископ Кир Константин при співучасті членів Епархіяльної Маямської Ради.

Церкву цю збудовано не лише заходами і жертвенністю місцевих громадян, але теж жертвами наших земляків з північних стейтів ЗДА і Канади. Під сучасну пору вона є мабуть одинокою нашою церквою на півдні, починаючи від стейту Вашинґтону. Вона буде заспокоювати духові потреби не лише місцевої громади, але усіх тих, що відвідуватимуть Фларидy. У цьому її винятковe значення.

Усім тим нашим землякам, що перебувають в Маямі і стейті Фларида, або тим, що задумують приїхати, пригадуємо, що знаменну дату, щоб масовою участю, заманіфестували свої релігійні і національні почування. Церемонія посвячення почнеться в 9-тій год. рано. Парохом церкви Успення Пр. Богородиці є о. Павло Сталь. Адреса церкви: 38 N. W. 57 Ave., — Miami, Fla.

Б. Остапок.

Плян новозбудованої церкви Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії в Маямі, Фла.

Гартфорд, Конн.

Попис Відділів УМІ.

Праця УМІ серед української молоді проходить на засаді взаїмної виміни відомостей і уміння учнів Інституту. В тій цілі відбуваються кожного року збірні лекції, іспити і пописи, на яких учні мають нагоду обсервувати одні одних і з цієї обсервації витягнути відповідні для себе консеквенції.

Щоб цю засаду взаїмної виміни поширити до міжмістового, чи навіть міжстейтового маштабу, і охопити нею якнайбільшу кількість учнів, УМІ улаштовує один раз в році т. з. пописи відділів ,кожного року в іншому місті.

Ці пописи відділів, на яких звичайно виступають найкращі учні централі і відділів УМІ, мають однак за завдання не лиш підносити рівень навчання учнів. Вони також інформують українське громадянство про рівень, переконують „скептиків" про потребу і користь із музичної освіти нашої молоді, вказують на те, яку ролю відіграє УМІ в цій ділянці і взагалі активізують музичну справу серед даного скупчення українців.

Цього року улаштовується вже четвертий попис відділів. Перший був в Ню Йорку (1954), другий у Филаделфії (1955), третій в Нюарку (1956), а четвертий (1957) улаштовують відділи Гартфорду, Ню Гейвен — в Гарфорді — в найближчу неділю, 24-го ц. м.

На пописі відділів в Гартфорді виступлять, між іншими, також майже усі ті учні УМІ, які брали участь минулого сезону в концерті визначних учнів в Ню Йорку. Той концерт пройшов був з повним успіхом і стрінувся з найбільшим признанням українського громадянства і представників американського музичного світу.

Дирекція УМІ, посилаючи до Гартфорду найкращих учнів з Ню Йорку, Филаделфії, Пассейку і Нюарку, дає нагоду українцям з Ню Гейвену і Гартфорду особисто переконатися про реальні наслідки діяльности УМІ.

А учні відділів УМІ в Ню Гейвені і Гартфорді самі побачать, до чого може допровадити витривалість у праці і правдиве замилування до музичного мистецтва. І ми певні, що, послухавши своїх товаришів з інших відділів, вони підуть їх слідами і постараються в майбутньому ще краще, як дотепер, використати свої музичні спосібності.

Роман Савицький.

Филаделфія, Па.

Свят-Вечір Окружної Ради СУА

Вже вдруге звернувся Інтернаціональний Інститут до Окр. Ради СУА з запрошенням перевести український Свят - Вечір для американських гостей. Українські звичаї й вірування так дуже цікавлять чужинців, що все наново бажають переживати їх у Різдвяному часі.

Окр. Рада створила для тієї цілі окремий комітет. Частина його зайнялася приготуванням страв, друга подбала про декорацію залі, а третя про програму Свят - Вечора. І коли 30-го грудня зібралися гості в залі Інтернаціонального Інституту, було вже все приготоване для тієї святочної вечері. На сцені пишався великий „дідух", а на столах застелених вишиваними скатертями, стояли миски з кутею і колачі із свічками.

Прибуло около 60 осіб, співробітників Інтернац. Інституту та запрошених гостей. Вечерю відкрила голова Окр. Ради п-ні Анна Сивуляк та подала коротко перегляд наших Різдвяних звичаїв. Отець Саган провів молитву, а п-ні Стефанія Вовчок при подаванні страв пояснювала їх назви і значення англійською мовою. По вечері о. Саган перевів анализу наших Різдвяних звичаїв та вірувань, зв'язаних із ними. При цій нагоді подав потрібні відомості про Україну та її змагання до волі.

Хор 10 Відділу СУА доповнив програму. Під орудою проф. Ірини Чумової проспівав низку колядок, що впровадили присутніх у настрій українського Різдва. Молоді хористки в вишиваних блюзках своєю появою прикрасили вечір.

Дбайливе переведення вечора стало запорукою його успіху. Американські гості пізнали культуру нашого народу. його вікові звичаї і вірування та покоштували смачних українських страв. Деякі з них прохали точніших інформацій про Україну, а управа Інтернац. Інституту заповіла, що буде щороку влаштовувати в себе український Свят-Вечір.

Л. Б.

Щедрий Вечір 20 Відділу СУА

Увійшло вже в традицію цього Відділу, що він не справляє Просфори, ялинки чи Свят-Вечора, а традиційно святкує Щедрий Вечір. І це зовсім згідно з нашою традицією. У нас на рідних землях щедрувала все молодь, тому й 20 Відділ зберігає той звичай. Бо це направду молодечий Відділ. Хоч не має між цими членками молодих дівчат, але переважають молодички і та направду молоді й бадьорі своїм духом та життєвим темпом. Вечір підготовано добре. Збагатив його своєю участю другий молодечий Відділ 10-ий своїм прекрасним хором, і виглядом і виконанням багатьох коляд.

Прибранням ялинки зайнялася мисткиня п-ні Миколайська. А внизу під ялинкою сотня чудових лялечок в народніх строях! Це новість — „жертва праці" членок 20 Відділу на Фонд П'ятсот. Швидко заповнилася заля. Членки і гості засіли до столів. Голова Відділу п-ні Євгенія Новаківська провела молитву та привітала присутніх. Хор заінтонував „Бог Предвічний". Зчерги п-ні Стефанія Пушкар, містоголова Централі СУА, забрала слово і, нав'язуючи до нашої вікової традиції релігійних святкувань, вказала на їх велике значення. Це показник культури народу, який різко відмежовує нас від москвинів чи других слов'ян. Навіть чужинцям наявність цієї вікової традиції дає яскравий доказ нашої національної окремішности. Ця традиція цементує нас в одне ціле, незалежно від того, куди розпорошують нас світові події.

За чергою спожили присутні святочні страви. В перервах колядував хор. Подавання страв ішло дуже зручно. Зчерги промовила голова Окр. Ради п-ні Анна Сивуляк. Зазначивши, що їй дуже присмно проводити цей вечір між новоприбулими, серед яких ще дуже жива атмосфера рідного краю. Присмно бачити стільки молодих облич, бо є певна надія, що буде кому передати велику працю СУА для добра нашої Батьківщини. Від СФУЖО говорила п-ні Ірина Павликовська, членка 20 Відділу.

Вона підкреслила, що Різдво — це родинне свято. І це тепло родинне таке потрібне українському народові, що тепер розкинений по цілому світі. А цьогорічне Різдво знаменне ще й тим, що до нас обізвались наші каторжники з далеких концлагерів. Їм ще більш потрібний цей родинний зв'язок для духового скріплення та збереження фізичної сили. У відповідь на їх звернення СФУЖО створило Фонд П'ятсот. Ця акція — це духова мобілізація усіх жінок під кличем „Будьмо готові". Союз Українок Америки, як найбільша жіноча організація у світі, перейняв цей клич і впроваджує його в життя через свої Відділи, доказом чого є „жертва праці" 20 Відділу СУА.

П-ні Лопатинська, голова 10 Відділу привітала присутніх із Святом і висловила надію, що обидва Відділи й надалі будуть тісно співпрацювати. Заявляє, що й 10 Відділ уже думає зложити „жертву праці" на Фонд П'ятсот. Цю заяву присутні прийняли оплесками. Пп. Чайковська і Сімович заімпровізували ще лемківські колядки, що їх хор не мав у своєму репертуарі. На закінчення п-ні К. Гардецька розказала про Різдвяні звичаї на Гуцульщині, що присутні вислухали з зацікавленням.

П-ні Лідія Дяченко, містоголова 20 Відділу, подякувала членкам, які працювали при підготові Щедрого Вечора і хорові 10 Відділу за збагачення програми, а п-ні Ірина Чумова, диригентка хору попрохала, щоб членки 20 Відділу скріпили хор. Молитвою закінчено вечерю, а многоліттям для членок і гостей закрито той справді присмний та вдалий Щедрий Вечір.

К. Гардецька.

Рачестер, Н. Й.

Свято Незалежности і Соборности.

Заходом місцевого Відділу УКК відбулося 27 січня вшанування роковин 22 Січня. В церквах обох віровизнань відбулися по Службі Божій Панахиди за полеглих героїв. Вечором о 6-й год. відбулась Академія в залі Українсько - Американського Клюбу. На програму зложились:

Відкриття Свята по українськи і коротка промова по англійськи голови Відділу, адв. Андрушина. Слідував виступ Укр. Нац. Хору під управою інж. Машковського, який, між іншим відспівав уперше на тут. терені пісню Стеценка під заг. „Вкраїно Мати — кат сконав". З черги пані А. Тимочко відспівала удачно три пісні: „В долині тихий сон лежить", Євсевського, „Жита" Н. Нижанковського і „Спогад дівчини" Солярова. Промову про вагу Свята 22-го Січня та наші обов'язки на найближче майбутнє виголосив секретар Відділу мґр. Оглюк, який недавно прибув сюди з Бінґгемтону. Та речева промова зробила помітне враження.

Опісля американські гості, заступник мейора п. Фарбо, головний суддя п. Кольген і п-ні Френк Гвелер складали свої привіти, впевняючи про свою прихильність до українців та бажаючи їм якнайкращих успіхів на будуче.

Слідуючою точкою був сольоспів відомої тут співачки п-ні Л. Німців, яка відспівала „Квіт лотосу" і „Надії" Лопатинського й „Україна" Степового. Приявні не щадили їй оплесків. Декламацію „22-го Січня" гарно виголосила панна Марта Блага. Наприкінці Укр. Нац. Хор відспівав „То не лист осінній за водою" Китастого і „Живи Україно" Гайворонського.

Приявних на залі несповна 300 осіб. Присутні були усі наші священики.

При прикрасі сцени чимало потрудився культ освітній референт і одночасно м. голова Відділу інж. Левицький при допомозі члена Відділу п. М. Ляльки. Під час самої імпрези дуже помічний був інж. Приймак. Особливо гарно представлявся „Герб Соборної України", виконаний молодим, студентом З. Онуфриком.

2/3 чистого доходу з імпрези вирішено відіслати до Централі, а 1/3 залишено в касі на покриття біжучих видатків, зв'язаних головно з посиленням акції за збіркою Національного Фонду.

П. Зубруцький.

Клівленд, Огайо

Баль лікарів.

Балі лікарів слушно належать до товариських „подій" в Клівленді. На них стрічаються дібрані гості з міста Клівленду і дальших діст (Міннеаполіс, Рачестер, Шикаго...). Цьогорічний баль відбувся 9 людого в просторих залях готелю Картері, перейшов з неменшим успіхом від попередніх та залишив якнайліпші спомини. Причинилися до цього дуже добра організація балю, і дуже добра оркестра проф. Шияна. Під час бенкету, що попередив баль, зготовлено гостям дуже милу несподіванку: оперова співачка, п. Тимочко захоплювала гостей співом своїх арій.

Фестиваль Т-ва Народного Мистецтва.

Вестиваль відбувся в авдиторії WHK 10 лютого з великим успіхом (дві тисячі глядачів) і дав знаменитий перекрій народностей нашого міста. Українські точки переебрало на себе „Укр. Амер. Т-во Молоді" та Пласт. Заходом першого (під управою п. Богуславського) 25 дітей відтанцювало „Журавля" та „Гопака", а стараниям Пласту шість дівчат (під проводом Віри Грабець, а в аранжерці п. Кавкової) відтанцювали „Гони вітер".

Українські танки на телевізії.

В рямцях серії „Це варт пізнати" улаштовано в неділю 6 лютого показ народних танків на ленті ч. 5. українськими продукціями виступили п. Дарія Голубець і п. Орест Колодій. Продукції випали дуже гарно.

С. Р-й.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

УКРАЇНСЬКА СТРІЛЕЦЬКА СОНАТА НА АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНЦЕРТІ

У концерті Американського Товариства Филаделфійських композиторів "The Philadelphia Composers Forum" який відбудеться в середу 20 ц. м. в Arts Alliance (18 вул. і Rittenhouse Square), світової слави мадярська піяністка Аґі Ямбор виконує сонату Антона Рудницького на теми стрілецьких пісень, нагороджену 1-ою премією на міжнародному конкурсі у Варшаві в 1937 році. У програмі концерту ще „Партіта" для двох фортепіянів голляндсько - американського композитора Юліюся Ґаймана, яку піяністка відіграє разом з автором, та пісні самої ж Аґі Ямбор. Інформаційна нотатка про Аґі Ямбор на розкішно виданій обгортці її нових платівок подає м. ін., що її вважають одною з найкращих виконавців творів Баха в сучасному музичному світі. Тепер вона є професором консерваторії „Півади" в Балтиморі.

● З Москви видалено вже третього американського кореспондента Чарлза Кленша з Інтернешенел Нюз Сервіс. Недавно видалено кореспондента „Ню Йорк Таймсу" Велза Гаґена й представника Ассошейтед Пресс — Ричарда Маллі. Кленша видалили за те, що допоміг знайомому російському студентові дістати кілька американських журналів.

● Демократичний конґресмен з Висконсіну домагається слідства, чи вакцину д-ра Солка не продається занадто дорого.

• ПОВІДОМЛЕННЯ •

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США
11½ Вест 26 вул., Н. Й.
В неділю, 24-го лютого 1957 р
о 2-ій год. дня
в приміщенні Академії
відбудеться
СПІЛЬНЕ ЗАСІДАННЯ
Комісії для Дослідів над Пореволюційною Україною і Совєтським Союзом та Правничо-Економічної Секції Академії.
Д-р Василь Маркусь
зробить доповідь:
„Українська совєтська держава в Міжнародних відносинах і статус її в міжнародньому праві в період перед 1923 р."

ВСЯЧИНА

ПОВТОРЮВАНІСТЬ КАЛЕНДАРЯ

Перелистковуючи календар з 1949 року, один з цікавих читачів зауважив, що цей календар дивним способом збігається з календарем із 1955 року: в обох числа місяців припадають на ті самі дні тижня, збігаються години й хвилини сходу та заходу сонця і, значить, тривалість дня. Читач зацікавився, чи не це є випадковість. І от він з'ясовує таке:

Річ це не випадкова. Кожний непереступний рік складається з 52 тижнів і одного дня. За шість років, від 1949 по 1954 включно, таких днів набігло шість, а за 1952-й рік, який був переступний, ще один. Таким чином, цілком завершився семиденний тиждень, і 1955 рік знову почався з того самого дня, що й 1949-й. Подібний збіг матиме і в інших випадках, коли між тим чи іншим роком назбирається сім днів.

Запримічене читачем явище має й деяке практичне значення: воно дає можливість визначати, нібито за своєрідним „вічним календарем", у яких днях тижня сталися в минулому і на які дні припадатимуть в майбутньому ті чи інші події. Візьмімо такий приклад: 15 лютого 1961 року можна буде спостерігати повну сонячну затьму. Визначимо, на котрий день тижня вона припадатиме. 15 лютого 1955 року був вівторок; за шість років, 1955—1961, набіжить шість днів і за переступні 1956 та 1960 — ще два дні, а всього вісім; причисливши їх „вперед" до вівтірка, встановимо, що сонячна затьма станеться в середу.

Аматори подібних обчислень можуть на дозвіллі перевірити своє знання календаря, зокрема чергування переступних років (1900 рік, наприклад, за новим стилем не був переступним роком), і визначити день кожної події, як давно минулої, так і майбутньої.

ВЕЛЕТЕНЬ ЗОРЯНОГО СВІТУ

Найбільшим небесним тілом треба вважати темного супутника подвійної зірки Епсілон в сузір'ї Візничого. Ця зірка, що світить невидним для ока інфрачервоним світлом, має в поперечнику 3,840,000,000 кілометрів; всередині її вільно вмістилася б орбіта Сатурна. Літак, який має швидкість 800 км. на годину, облетів би навколо цієї зірки лише за 1,721 рік.

АСФАЛЬТОВІ ГОРИ

У західній частині Китаю, на річці Лям, недалеко озера Айрик - Нур, височіють гори, що складаються з масних нашарувань. На деяких верхах цих гір прориваються джерела — не біля підніжжя, не на схилах, а саме на верхах. Великі бульбашки часом виринають з дна цих природних криниць, і тріскаючи, розтікаються на поверхні води масними плямами. Це з глибин щілинами виділяється нафта.

Чорні гори складаються не з мінералів, не з глини чи піску. Це — затверділа нафта, що перетворилася в асфальт. Застосування цього природного асфальту для пішоходів дало найкращі результати.

„МАНДРІВКА" ТРИТОНІВ

Геолог В. Лобода, що працює над дослідженням Дніпра, пише: „В Дніпровому гирлі зробили ми свердловину на березі невеликої протоки. Праця йшла успішно, ґрунт був легкий, і ми сподівалися швидко закінчити роботу. Просвердлили кілька метрів, і враз у рурах щось загуділо, а за хвилину якась сила викинула з них усі наші інструменти. Після цього з свердловини разом із водою почали вилітати куски торфу, мул і нарешті — живі тритони, яких ми назбирали понад три десятки. (Тритон, або іриця — мала земноводна тварина, до 7 сантиметрів завдовжки, з сильно розвиненим плавцеватим хвостом, що живе скрізь у наших водах). Все це супроводилося сильним гуркотом в рурах. За якийсь час вода з рур перестала йти, але гуркіт все ще не вгавав.

Аналізою доказано, що ми натрапили на нагромадження газу метану, який, вирвавшись крізь рури, захопив із собою мул, а також живих тритонів, що відбули в такий спосіб несподівану мандрівку з дна протоки . . . до акваріюму місцевого краєзнавчого музею.

Короткі Вістки

● **Між братніми арабськими** країнами Сирією і Ливаном, що становили колись одну територію, запанував стан завзятої „холодної війни". Формальна причина — відмова ливанської влади видати сирійських політичних утікачів, які в грудні минулого року рятувались втечею на терен Ливану від переслідувань за „змову" проти сирійського уряду. Ливан запротестував проти самовільної поведінки сирійської поліції на терені Ливану, а Сирія у відплату за це припинила експорт до Ливану худоби та зупинила транспорти м'яса з Туреччини й Іраку. Комунікація між обома країнами майже цілком перервана.

● **Президент Генеральної** Асамблеї ОН, князь Ван Вайтаякон і генеральний секретар Гаммершилд з високими урядовцями ОН приймали 200-членних делеґатів нюйорських бойскавтів „Орли". Подарунки для їхнього куреня передано на руки 13-річного Майка Фейбера, одного з наймолодших, що в історії американського скавтінґу дослужились відзнаки куреня „Орли".

● **Український челіст Григорій Бемко** 17-го лютого ц. р. дав концерт у Тавн голі в Ню Йорку. Критик „Ню Йорк Таймсу" Р. П. пише, що деякі твори головно „Сіціліян" Парадіса та українську „Колискову пісню", він виконував „з чуттям".

Хроніка українського життя

ТОРОНТОНСЬКИЙ КУК ПРИ ПРАЦІ

Відділ Комітету Українців в Канаді, який є найбільшим відділом, в останнім році дуже заактивізувався. Від січня 1957 Відділ підвищено до стану Провінційного Відділу. Тому то з приводу тих імпрез українська і англомовна щоденна преса обширно писала про визвольні змагання українського народу та українців у Канаді. Відбулися також дві громадські наради Екзекутиви Відділу з представниками Управ складових організацій, які заразом заступали 38 українських організацій та установ в Торонті, що є заступлені в Екзекутиві Відділу. Через навал біжучої праці відкриття і перша сесія Громадської Ради КУК у Торонті відбудеться аж 31 березня в Спортовій залі УНО. Але за те 3 березня відбудеться Велике Політичне Віче в Авдиторії УНО 2:30 по пол., на якому будуть промовляти: Федеральний посол Федір Заплітний, який саме був членом Канадійської Делеґації на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй у Ню Йорку і посол до Онтарійського парляменту Іван Яремко, який їздив в урядовій місії до Відня в справі втікачів з Мадярщини.

СВЯТО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Братство Карпатських Січовиків, як і в попередніх роках, де тільки існують його клітини, відсвяткує 18 річницю проголошення самостійности Карпатської України. День 15 березня 1939 дав українському народові акт нарівні з актами 22 січня 1918 року і 1 листопада 1918 р., які творять нерозривний акт соборности українського народу. З тих мотивів все українське громадянство і всі українські організації та установи щиро підтримують Братство Карпатських Січовиків у їх зусиллях, якнайдостойніше вшанувати березневу річницю.

Торонтонські українці 18 річницю Карпатської України гідно вшановують 17 березня 1957 в Авдиторії УНО, 297 Каледж вул., в годині 8-мій вечора, окремим святочним концертом.

● **Президент Айзенгавер** марно старався застрелити другого дикого індика в Томасвілі, Джорджія. Цим разом з усіх шістьох осіб, що полювали на індиків, тільки фармерові Ралфу Перкінсові пощастило, а дружина секретаря скарбу Гомфрі підстрелила одного, але він втік.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінять місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО В АМЕРИЦІ
ділиться сумною вісткою про смерть свого члена
Д-ра ІСИДОРА КЛІША
бувшого лікаря в Комарні, Зах. Україна і в Рачестері,
що наступила 3-го лютого 1957 р.
Похорони відбулися в четвер 7-го лютого 1957 р.
Головна Управа.

Ділимося з Рідними, Приятелями і Знайомими сумною вісткою, що дня 26-го січня 1957 р., о годині 3-ій по полудні, упокоїлася у Бозі, по тяжкій і довготривалій недузі, Найдорожча Дружина, Мама і Бабуся
бл. п. Ольга з Литвинчуків САВЧУК
нар. 6 мая 1893 р. в Рожневі, пов. Снятин, Зах. Україна, проживши 63 роки.
Цією дорогою складаємо щиру подяку Всечеснішим Отцям о. Любомирові Мудрому і о. А. Стасюкові за відправлення похоронних обрядів, всім Приятелям та Знайомим, які жертвували на Служби Божі, квіти, та своєю участю в похороні віддали останню прислугу Покійній і своїм співчуттям улегшили біль горем прибитій родині.
Рівнож щиро дякуємо Погребовому Заведенню Слотюк за солідну працю.
Покійну поховоно в дні 29-го січня 1957 р. на місцевім католицькім цвинтарі в Бофало „Calvary" під числом 61.
Горем прибита родина:
Іван Савчук, муж
Ореста Мирослава Перейма, дочка
Мирослав Перейма, зять
Роман, Марта і Ігор, внуки

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ТАРЗАН, ч. 3820. Підводна стратегія.

THE PIRATES FIRED FRANTICALLY AT THEIR BOBBING TARGET, THEN LET OUT A CRY OF JOY--

FOR TARZAN, CLUTCHING HIS FACE IN APPARENT AGONY, SANK BELOW THE SURFACE!

BUT IT WAS ALL PART OF THE APE-MAN'S PLAN, ONCE UNDERWATER HE SWAM BACK TOWARD THE SHIP!

Пірати зняли несамовиту стрілянину, цілячи по Тарзанові, а потім вибухнули криком радости.

Бо Тарзан, затуливши лице в явній аґонії, занурився під воду.

Але це було тільки частиною пляну мавполюдини. Опинившись під водою, вона поплила знову до корабля!